

LIBRIS

We know
books

Liliana Corobca

CONTROLUL CĂRȚII

**Cenzura literaturii
în regimul
comunist din România**

Editura Arc

CUPRINS

Cuvânt-înainte la ediția a doua	5
Argument.....	10
Capitolul I	
Primele structuri. Procesul de epurare a cărților	13
Cenzura Centrală Militară	13
Comisia Aliată de Control.....	17
Ministerul Propagandei.....	25
Primele criterii de epurare a cărții	29
„Defascizarea”	29
<i>Scurt istoric al criteriilor de epurare în URSS</i>	53
<i>Criterii de epurare în România</i>	70
Fondul special	87
<i>Etaple constituirii fondului special în Uniunea Sovietică</i>	88
<i>Câteva aspecte privind fondurile românești</i>	99
Capitolul II	
Departamentele Direcției Generale a Presei și	
Tipăriturilor care exercitau cenzura cărții	108
Înființarea și structura instituției	108
Glavlit – <i>instituția sovietică a cenzurii</i>	108
DGPT – <i>instituția românească a cenzurii</i>	111
Direcția Literatură	126
<i>Serviciul „Autorizarea cărții”</i>	127
<i>Serviciul „Controlul cărții”</i>	130
<i>Serviciul „Control Biblioteci-Anticariat”</i>	133
<i>Desființarea serviciului „Biblioteci-Anticariat-Muzee” în 1968</i>	134
Serviciul „Știință și Tehnică”	135

Serviciul Ideologie.....	149
Direcția Import-Export	158
Serviciul Artă.....	183
Direcția Instructaj-Control.....	185

Capitolul III

„Bun de tipar”. Etape, criterii.....	188
Etapele de lucru în cadrul DGPT	188
Tipologia intervențiilor cenzoriale	201
Categorii de cenzuri.....	222
<i>Intervenții bune</i>	222
<i>Sucesiune de titluri</i>	224
<i>Intervenții nejustificate</i>	226
Cenzurarea „moștenirii clasice”	235
Basarabia – RSSM	263
Cenzurarea minorităților	277
<i>Literatura în limba maghiară</i>	277
<i>Literatura în limba germană</i>	294
<i>Referiri la evrei</i>	305
Cărțile și secretul de stat.....	313
„Desființarea cenzurii”	324

Capitolul IV

Ierarhia cenzurii.....	335
Autocenzura	335
Limbajul esopic. Complicitatea. Lupta cu cenzura.....	343
Cenzura editorială.....	355
Securitatea și cenzura. Cenzura represivă	377
„Îndrumarea” culturii. Partidul. Vârful ierarhiei.....	404
În loc de încheiere.....	430
Bibliografie.....	439
Indice de nume.....	447

PRIMELE STRUCTURI. PROCESUL DE EPURARE A CĂRȚILOR

Cenzura Centrală Militară

Conform unui document din 1945, Cenzura Centrală Militară era „organ de conducere și control”¹, subordonat Președinției Consiliului de Miniștri și răspundea de activitatea celor trei departamente de cenzură: Serviciul Cenzurii Presei, Serviciul Cenzurii Corespondenței Externe și Serviciul Cenzurii Corespondenței Interne. Cenzura Militară n-a fost o invenție a regimului comunist și nu a apărut odată cu venirea trupelor sovietice în România, dar a fost foarte repede subordonată noii puteri, când încă al Doilea Război Mondial nu se terminase. O „Notă asupra organizării și activității Cenzurii” din această perioadă, emisă de Președinția Consiliului de Miniștri și de Cenzura Centrală Militară, atestă faptul că „Baza legală a funcționării Cenzurii o constituie legea din 1938 asupra stării de asediu și instrucțiunile Misiunii Sovietice, prin care arată ce este oprit a se publica sau transmite prin scrisori”. De altfel, la capitolul „Atribuțiuni” se amintește că acest organ „menține legătura cu Misiunea Sovietică de Control, cu Comisiunea de Aplicarea Armistițiului, precum și cu Serviciile de Cenzură Sovietice.”²

Pe data de 15-16 ianuarie 1945 se preconizează o nouă lege a presei și sunt trimise cereri câtorva instituții, pentru desemnarea reprezentanților care să facă parte „dintr-o comisiune ce va lua ființă pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri cu scopul redactării legii pentru funcționarea Cenzurii Presei”³.

¹ Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare ANIC), fond Consiliul de Miniștri (CM), dosar 82/1945, filele 5-7.

² *Ibidem*, d. 82/1945, ff. 5-7.

³ *Ibidem*, d. 107/1945, f. 3

Domnului Șef al Cenzurii Militare Centrale i se aduce la cunoștință, de către secretarul Pamfil A. Ripoșanu, faptul că această „comisiune” va fi compusă dintr-un reprezentant al Președinției Consiliului de Miniștri, un avocat din Contenciosul Președinției Consiliului de Miniștri, un reprezentant al Sindicatului Presei, șeful Cenzurii Presei și un profesor universitar cu specialitatea Drept constituțional.

Din „Instrucțiuni pentru funcționarea Cenzurii în baza Legii Stării de Asediu din 1864, instituită prin D[ecretul] L[ege] Nr.856/938” reiese că reorganizarea Cenzurii Centrale Militare avusese loc la 19 octombrie 1944, „conform Deciziei Președinției Consiliului de Miniștri nr. 38”⁴. În acest document, la capitolul „Dispozițiuni finale”, se subliniază că: „Pentru toate chestiunile referitoare la Cenzură, rezultate din respectarea art. 16 din Convenția de Armistițiu, Cenzura Centrală Militară va lucra prin intermediul Comisiunii Române pentru executarea Armistițiului cu înaltul Comandament Aliat (Sovietic)”⁵. Conform acestui articol, atât de invocat de toți acei care vor exercita cenzura, „tipărirea, importul și răspândirea, în România, a publicațiilor periodice și neperiodice, prezentarea spectacolelor de teatru și a filmelor, funcționarea stațiilor TFF, Poștă, Telegraf și Telefon, vor fi executate în acord cu Înaltul Comandament Aliat (sovietic)”⁶. Vom aminti că această Convenție de Armistițiu a fost semnată la 12 septembrie 1944, la Moscova, iar „aplicarea armistițiului va fi supravegheată de Comisia Aliată de Control, în care participarea sovietică va fi hotărâtoare.”⁷ Invocarea Convenției de Armistițiu a servit, de fapt, la „justificarea unor acte de vandalism în spațiul culturii”⁸, însă penuria surselor documentare din acest domeniu face aproape imposibilă stabilirea responsabilităților pentru acțiunile (de obicei, criminale, antinaționale) întreprinse.

⁴ *Ibidem*, d. 107/1945, ff. 5-11.

⁵ *Ibidem*, d. 107/1945, f. 11.

⁶ Extras din *România liberă*, anul II, nr. 33 din 17 septembrie 1944, p. 3, *apud* Ionuț Costea, István Kiraly, Doru Radosav, *Fond secret. Fond „S” special. Contribuții la istoria fondurilor secrete de bibliotecă din România. Studiu de caz. Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga”*. Cluj-Napoca, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1995, p. 170.

⁷ *Istoria României în date*, coord. Dinu C. Giurescu, Ed. Enciclopedică, București, 2007, p. 464.

⁸ Alex Ștefănescu, *Istoria literaturii române contemporane, 1941-2000*, Editura Mașina de scris, București, 2005, p. 23.

Vom insista asupra activității acestei comisii, nu înainte însă de a mai puncta un aspect legat de Cenzura Centrală Militară și legătura pe care aceasta o avea cu domeniul ce ne interesează, controlul cărții.

Așa cum am văzut mai sus, în cadrul acestei instituții (numită în documente, pe scurt, „Cenzura”) exista „Serviciul Cenzurii Presei”, care avea o serie de atribuții, printre care:

- „– Controlează presa și orice publicațiune răspândită prin orice mijloc pe teritoriul Țării, inclusiv cele tipărite în străinătate și intrate în Țară.
- Controlează toate spectacolele și textele ce urmează a fi reprezentate sau difuzate în public, inclusiv filmele cinematografice.
- Autoriz[eaz]ă apariția oricărui ziar sau publicație periodică nouă sau reapariția unei publicațiuni ce a fost suspendată. Autorizațiile menționate se dau în condițiunile prevăzute de D.L. Nr. 1507/938 și în urma avizului Direcției Presei din Ministerul Afacerilor Străine.
- Autoriz[eaz]ă tipărirea oricărei cărți, mai puțin tipăriturile oficiale sau manualele didactice aprobate de Ministerul Educației Naționale.

Art. 6. Cenzurarea ziarelor și a publicațiunilor periodice se va efectua asupra șpalturilor (periilor), trimise de tipografii în cinci exemplare, pentru a fi citite și a li se da «bun de imprimat».

Cenzurarea celorlalte texte (cărți, broșuri etc.) ce se tipăresc se va face asupra manuscriselor trimise în prealabil la Cenzură de autori, editori sau tipografi, în dublu exemplar.”⁹ (subl. mea, L.C.)

Există și alte documente ale cenzurii militare din care reiese că „Serviciul Cenzurii Presei” exercita cenzura preventivă asupra tuturor publicațiunilor cotidiene, periodice și cărți.¹⁰ Din păcate, prea puține texte arhivistice atestă activitatea concretă în domeniul controlului cărții al acestui serviciu (nu am depistat note sau referate cu intervenții cenzoriale ale funcționarilor cenzurii militare).

La 27 februarie 1946, șeful cenzurii militare a Presei, Colonel Magistrat Traian Ulea, trimite o circulară tuturor prefecturilor din țară, în care solicită ca „orice carte sau broșură care ar apare în județul Dvs. să fie trimisă în manuscris (dublu exemplar) la cenzura Militară a Presei București, pentru a

⁹ ANIC, fond Consiliul de Miniștri, d. 107/1945, ff. 5-11.

¹⁰ *Ibidem*, d. 82/1945, ff. 5-7.

primi «bun de imprimat». Serviciul Dvs. de cenzură dispune numai pentru ziare și reviste.”¹¹ Există și un răspuns la această solicitare din partea Biroului de cenzură al prefecturii județului Brașov, adresat Regionalei Informațiilor din Brașov, care confirmă îndeplinirea ordinelor primite:

„La adresa Dvs. Nr. 81 din 2 Mai 1946 avem onoare a Vă face cunoscut că biroul cenzurii de pe lângă această Prefectură nu a dat «bun de imprimat» pentru nicio lucrare în volum sau broșuri, în intervalul de la 1 Ianuarie – 1 Mai 1946.

De altfel, conform ordinului Serviciului Central al Cenzurii Militare a presei Nr. 865 din 27 Februarie 1946, toate lucrările de acest fel urmează a fi trimise în manuscris, în dublu exemplar, sus-numitului serviciu, pentru a primi «bun de imprimat».

Acest lucru s-a comunicat de noi, tuturor tipografiilor, pentru conformare.

Biroul nostru de Cenzură, conform ordinului de mai sus, dispune numai pentru ziare și reviste.

Astfel fiind, situația lunară cerută prin adresa Dvs. de mai sus nu o putem înainta nici în viitor, din motivul arătat mai sus.

Prefectul Jud. Brașov	Șeful biroului
Ion Strat	Victor Pop ¹²

Cenzura Centrală Militară, subordonată Consiliului de Miniștri, se va desființa cu puțin înaintea Comisiei Aliate de Control și peste un deceniu vom găsi referințe despre o nouă structură, de data aceasta subordonată Ministerului Forțelor Armate, care va solicita controlul (doar) asupra publicațiilor cu caracter militar. Într-o *Dispoziție* (Nr. 24/13.III.1959), comunicată de tovarășul Șerbu de la Cenzura militară, primită de tov. Vidrașcu Raia, se cere ca:

„Filmele și piesele de teatru care se reprezintă pe ecrane, pe scenele teatrelor, la radio sau televiziune și care au subiect cu caracter militar vor trebui să aibă și avizul cenzurii militare.

¹¹ ANIC, fond Ministerul Propagandei Naționale (MPN), d. 2913, f. 78.

¹² *Ibidem*, d. 2926, f. 19.

Șefii unităților de resort vor anunța de fiecare dată pe tov. Col. Șerbu, telefonul ..... pentru a trimite un cenzor militar care să citească scenariul sau să vizioneze spectacolul.”¹³

În concluzie, putem spune că Cenzura Centrală Militară a fost prima structură din regimul comunist, care a exercitat controlul tipăriturilor, inclusiv al cărții, activitatea ei fiind subordonată atât Consiliului de Miniștri, cât mai ales Comisiei Aliate de Control, adică s-a aflat, încă din primele momente ale schimbării puterii în România, sub influență sovietică.

Comisia Aliată de Control

Ceea ce cunoaștem din sursele istorice ca fiind „Comisia Aliată de Control” a existat mai întâi sub o altă formă, în calitate de „Comisia Română de Armistițiu”. La 23 ianuarie 1946, „Comisia Română de Armistițiu și Comisariatul General de Executare a Armistițiului își încetează activitatea; aplicarea clauzelor Convenției de Armistițiu este asigurată în continuare de comisia Română de Legătură cu Comisia Aliată de Control, care funcționează pe lângă Ministerul de Externe (creată în aceeași zi).”¹⁴ Activitatea acestei comisii ne interesează în măsura în care funcționarii ei aveau misiunea de a implementa regimul comunist, contribuind direct la înființarea noilor structuri politice, culturale (partid, securitate, cenzură, uniuni de creație etc.). După cum sublinia un specialist în domeniu, „de la Coreea și până la RDG, toate statele care, în a doua jumătate a anilor patruzeci, se proclamă comuniste iau ca model exclusiv stalinismul sovietic, imitând Uniunea Sovietică atât în privința instituțiilor politice și economice, cât și a organizațiilor sociale și culturale. URSS este cea care trimite un număr mare de consilieri al căror rol de prim-plan este vizibil pretutindeni.”¹⁵ Și în domeniul controlului cărții, consilierii sovietici din cadrul Comisiei Aliate de Control au avut un rol hotărâtor. La doar câteva luni de la lovitura de stat din 23 august 1944, „Secțiunea Politică” (sau „Departamentul Politic”) a(l) acestei comisii instaura controlul preventiv pentru presa românească, cenzurând la început anumite publicații periodice

¹³ ANIC, fond Comitetul pentru Presă și Tipărituri (CPT), d 2/1959, f. 37.

¹⁴ *Istoria României în date*, coord. Dinu C. Giurescu, ed. cit., p. 472.

¹⁵ Jean-François Soulet, *Istoria comparată a statelor comuniste din 1945 până în zilele noastre*, trad. de Silvia Albișteanu și Ana Zbârcea, Editura Polirom, Iași, 1998, p. 41.

(în special cele social-politice), apoi întreaga presă, în vederea acordării vizelor „pozitive” sau „negative”. Există în arhive câteva tabele cu reviste și ziare propuse spre avizare cenzorilor sovietici, răspunsul acestora fiind: „Comisiunea Aliată de Control în România nu are nimic de obiectat împotriva apariției publicației”¹⁶ sau „găsește nepotrivit timpului de față apariția următoarelor publicații periodice”¹⁷. „Controlul preventiv” aplicat mai întâi presei, apoi cărților constituie etapa cea mai importantă a cenzurii din această perioadă și a avut efectele cele mai drastice asupra schimbării mentalității din regimul comunist.

Într-un document din 26 noiembrie 1944, care indică modul de activitate al ofițerilor sovietici, apare deja noțiunea de „cenzură preventivă”:

- „1.- Cu începere de la data de 26 Noiembrie a.c. se instituie o cenzură preventivă a întregului material, ce urmează a fi publicat în ziarul «Curierul».
- 2.- Cenzurarea o va efectua Secțiunea Politică a Comisiunii Aliate de Control, prin cenzorul Secțiunii Politice, d-l Chiricenco. Semnătura d-lui Chiricenco va servi drept viză valabilă pentru publicarea materialului în ziarul «Curierul».
- 3.- În caz dacă guvernul român găsește de cuviință să păstreze și cenzurarea ziarului «Curierul» prin organe oficiale românești, această cenzurare va trebui efectuată înainte ca materialul respectiv va fi trimis spre cenzură Secțiunii Politice a Comisiunii Aliate de Control.
- 4.- Materialul, purtând viza Secțiunii Politice a Comisiunii Aliate de Control, trebuie publicat fără niciun fel de modificări, completări sau decupări.
- 5.- Redacția ziarului este obligată să înainteze întreg materialul ce urmează să fie cenzurat la Comisiunea Aliată de Control, la adresa Secțiunii Politice a Comisiunii Aliate de Control (București, Șoseaua Kiseleff, nr. 8).”¹⁸

Atribuțiile acestei comisii erau foarte extinse, controlul publicațiilor de tot felul și al corespondenței fiind unul din nenumăratele domenii de activi-

¹⁶ ANIC, MPN, dosar 889/ 1944, fila 4.

¹⁷ *Ibidem*, f. 59.

¹⁸ *Ibidem*, d. 889/ 1944, ff. 11-12.

tate, nu dintre cele mai vizibile și mai semnificative, la prima vedere, în acea epocă. Așa cum se afirma în prefața culegerii de documente *Misiunile lui A.I. Vâșinski în România*, „Comisia Aliată de Control a primit puteri depline să controleze toate aspectele vieții politice culturale și economice.”¹⁹

Activitatea comisiei era susținută de birouri speciale ale cenzurii sovietice, care funcționau în București, dar și în câteva orașe mai mari din provincie. La un moment dat, numărul acestor birouri e considerat insuficient și există documente în care prefectura județului Baia, de pildă, solicită înființarea unui birou de cenzură sovietică la Oficiul PTT Fălticeni:

„Prefectura Județului Baia cu raportul Nr. 6183/94 ne aduce la cunoștință că atât corespondența oficială, cât și cea particulară ce se trimite din acel județ având ca destinație vreo autoritate sau persoană particulară tot în acel județ sau în altă parte a țării se trimite de Oficiul PTT Fălticeni la Bacău, unde se cenzurează de către birourile de cenzură sovietică care funcționează la Oficiul PTT Bacău, dând astfel loc la mari întârzieri.”²⁰

Răspunsul Cenzurii Centrale Militare, la 9 August 1945: „Am onoare a vă face cunoscut că nu putem solicita Misiunii Aliate de Control înființarea unui birou de Cenzură Sovietică la Fălticeni, fără a cere și pentru celelalte capitale de județ, lucru ce nu este posibil.”²¹

Din partea Comisiei Aliate de Control vine, la 5 septembrie 1945, următorul răspuns: „Avem onoare a vă informa că prin adresa sa Nr. S-1711 din 28 August 1945, Comisiunea Aliată de Control ne-a făcut cunoscut că, pentru a se grăbi circulația corespondenței oficiale, a dat dispozițiuni ca această categorie de corespondență să fie trimisă direct adresanților fără a mai fi controlată de cenzura militară sovietică.”²²

Din păcate, alte documente despre existența sau activitatea birourilor sovietice de cenzură nu am găsit. Ar fi însă exclus că acestea să nu se fi ocupat și de controlul cărții. Cel mai probabil, cenzorii sovietici efectuau operațiile

¹⁹ *Misiunile lui A.I. Vâșinski în România (Din istoria relațiilor româno-sovietice 1944-1946). Documente secrete*, T.A. Pokivailova, Radu Ciuceanu (red. responsabili), Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 1997, p. 31.

²⁰ ANIC, Ministerul de Interne (MI), d. 30/1945, f. 19. 2. *Ibidem*, d. 30/1945, f. 20.

²¹ *Ibidem*, d. 30/1945, f.20.

²² *Ibidem*, f. 17.

de supra- sau postcontrol, urmărind cum decurge instaurarea noului sistem politic, inclusiv cel al cenzurii comuniste, după modelul *Glavlit*-ului sovietic.

În domeniul controlului tipăriturilor nu există prea multe documente privind activitatea structurilor sovietice. Reiese însă, din puținele surse descoperite, că membrii Comisiei Aliate de Control urmăreau și chiar coordonau foarte atent procesul de epurare a cărților. Astfel, consilierul Serviciului regional Iași (al Ministerului Propagandei) solicită, la 17 iunie 1946, broșura Nr. 3 a publicațiilor scoase din circulație, menționând că „la Iași, Comisia Aliată de Control cercetează pe teren modul cum se aplică epurarea cărților cu conținut fascist și, deoarece acolo s-a primit deja broșura Nr. 3, se constată o întârziere în scoaterea cărților menționate în această broșură.”²³

De obicei, controlul cărților se efectua de către comisii formate din consilieri regionali, însoțiți de membri ai Comisiei Aliate de Control, care asistau la distrugerea cărților, semnând procese-verbale. Într-un asemenea document (24 iunie 1946) se menționa, de pildă:

„Noi, Banciu Stelian, șef de birou și cenzor la prefectura Jud. Buzău, Al. Marcu, funcționar de legătură cu Comisia Aliată de Control Ploiești, asistați de Dl V. Grigorescu, comisar din Poliția Orașului Buzău, am procedat la controlul librăriilor și tipografiilor din Orașul Buzău în sensul ordinului Comisiei CAC Ploiești și al Ministerului Informațiilor (Propagandă) în privința aplicării Art. 16 din Convenția de Armistițiu cu privire la retragerea din circulație a broșurilor și tipăriturilor de orice fel interzise.

Drept care s-a încheiat prezentul proces-verbal în trei exemplare, din care unul s-a înaintat CAC, unul Poliției Buzău și unul la Prefectură.”²⁴ Și în județul Prahova, în septembrie 1946, reprezentanți ai acestei comisii iau parte la distrugerea cărților:

„Am continuat cu epurarea bibliotecilor publice și particulare, blocând cărțile interzise.

De asemeni am mai ridicat un însemnat număr de volume de la Prefectura Jud. Prahova, care le avea depozitate în subsol.

Toate aceste cărți și publicațiuni cifrate la aproximativ 4.000 volume au fost transportate de noi la fabrica de hârtie Scăieni, procedând la distrugerea

²³ ANIC, MPN, d. 2914, f. 94.

²⁴ *Ibidem*, d. 2925, f. 162.

lor, prin introducerea direct în fierbătoare, de față fiind subsemnatul, precum și Dl. Maior I.A. Ivaschievi, reprezentantul Comisiei Aliate de Control.”²⁵

„Comisia” activa în întreaga țară, urmărind executarea cât mai rapidă a ordinelor: „Comisia aliată de control din Cluj ne cere ca în permanență să lucrăm la epurarea cărților. Ceea ce facem zi de zi.”²⁶ (din „Raport despre activitatea regionalei Cluj” din august 1946). La 30 iulie 1946, consilierul regional din Sibiu raportează Direcției Culturale și Direcției Regionalelor din Ministerul Informațiilor (fost al Propagandei):

„Am onoarea a vă aduce la cunoștință că, în urma controlului făcut pe teren de către Comisia Aliată de Control din Sibiu, s-a constatat că cele mai multe biblioteci nu au procedat la epurarea cărților conform celor trei broșuri.

Natural că vina a fost a Comisiei ce funcționează pe lângă Prefecturile respective și care are tocmai misiunea de a controla modul cum se face această epurare, și a noastră.

Cauza, lipsa de mijloace de transport și de personalul necesar.

Față de această situație și ca urmare a dorinței exprimate de către Comisia Aliată de Control, am dat dispoziții secretarilor să se deplaseze pe teren, timpul necesar efectuării acestui control, oricât va fi el.

Secretarii au însă nevoie în acest scop, de îndemnitare (sic!) de deplasare.

Cum Direcția Contabilității în acest sens are însă cu totul alte vederi, am onoarea a vă ruga să binevoiți a face intervențiile necesare aprobării acestei îndemnități, pe tot timpul duratei acestui control.”²⁷

În aceeași zi, același consilier de la Sibiu, Alexandru Bădulescu, care întâmpina dificultăți în îndeplinirea ordinelor de distrugere a cărților, întrebă superiorii „câte exemplare din fiecare lucrare are dreptul să țină fiecare Bibliotecă cu drept de depozit legal”, precizând că „rezultatul rugăm a ne fi comunicat de urgență, fiindu-ne cerut și de către Comisia Aliată de Control.”²⁸

Au existat situații când pretențiile sovietice au fost atât de exagerate, încât până și un consilier regional de propagandă din Iași, adică un funcționar de încredere al noului regim, Constantin Nicuță, îndrăznește să-și exprime dezacordul și să se opună:

²⁵ *Ibidem*, d. 2919, f. 170.

²⁶ *Ibidem*, d. 2911, f. 175.

²⁷ *Ibidem*, d. 2977, f. 366.

²⁸ *Ibidem*, d. 2977, f. 367.